

URBANT. Urbaniseringen sker i rekordfart i Ulan Bator och bebyggelsen täcker den en gång så vackra landskapsbilden.

ULAN BATORS NYA ANSIKTE

I Mongoliet sker urbaniseringen snabbt samtidigt som slummen breder ut sig i huvudstaden Ulan Bator. Här finns dock några eldsjälar som arbetar hårt för att göra livet drägligt för befolkningen.

TEXT: JOHAN AUGUSTIN FOTO: JONAS GRATZER

- KLIMATFÖRÄNDRINGARNA HAR lett till varmare somrar och kallare vintrar, vilket gör att boskapen dör, säger Shaaluu Jargalsaikhan som är borgmästare för huvudstadens 16:e stadsdel och fortsätter:

– Då lämnar människor sina traditionella seder och flyttar hit.

Hälften av Mongoliets 2,8 miljoner människor beräknas redan kalla Ulan Bator sitt hem, och slummen växer lavinartat. Från de höga utsiktspunkterna på kullarna som omger staden syns resultatet av den snabba urbaniseringen tydligt: grässtäpplandskapet täcks av vita gers (nomadernas tält), blandat med enklare träkonstruktioner till hus.

Shaaluu Jargalsaikhan säger att regeringen inte hinner bygga tillräckligt med skolor och sjukhus, samtidigt som rinnande vatten och latriner saknas på de flesta håll.

– Ulan Bator kan inte hantera alla dessa människor. Visst får människor själva bestämma var de vill bo, men livet blir ofta inte som de tänkt sig när de flyttar hit.

Jambaljav Galsaikhon är socialarbetare i slummen och har arbetat på ett daghem bland träbarackerna i tre år. Det är vanligt att föräldrarna som bor i området måste arbeta långa dagar, och de lämnar då ofta över ansvaret med barnen på Jambaljav.

– Jag ser till att barnen får skol-

SPRÅKRÖR.

Ganbat Oyuntsetseg är socialarbetare i huvudstaden och de fattigas röst utåt.

material och går igenom hälsokontroller, berättar han.

Det är dock inte alltid som de statliga medlen räcker till och då händer det att Jambaljav betalar ur egen ficka, till exempel när barnen behöver vinterkläder.

DEN KNAPRA LÖNEN på 400 dollar i månaden räcker inte särskilt långt, men det är inte därför han valt yrket.

– Jag jobbar inte med detta för pengarnas skull. Det flyttar hit många fattiga familjer, om jag kan hjälpa några av dem så är jag glad.

Arbetslösheten ligger på tjugo procent i Ulan Bators slumdistrikt och staden har problem med att en

"Det flyttar hit många fattiga familjer, om jag kan hjälpa några av dem så är jag glad."

stor del av befolkningen är alkoholiserad. Längs de dammiga grusvägarna, fulla av hål och kantade av sopor går män, några ostadigt på benen, med halvdruckna flaskor i händerna. Vissa har frostsador, så svåra att de har varit tvungna att amputera ett par fingrar, några av dem hela händerna.

– De somnar utomhus på vintern i snödrivor utan att märka något, berättar Ganbat Oyuntsetseg, som har patrullerat huvudstadens olika slumdistrikt under de tio år som hon har arbetat som socialarbetare.

I ett steg att försöka minska alkoholens skadeverkningar har regeringen infört den första måndagen i månaden som alkoholfri dag, samti-

digt som alkoholförsäljning, och servering efter klockan 24, är förbjuden. Samtidigt är kulturen med att dricka starksprit utbredd, i var enda liten matvarubutik står vodkaflassorna prydligt uppradade.

– Vodkafabrikerna väller in i distrikten, vi arbetar i motvind, konstaterar Ganbat.

DET MÄRKS ATT Ganbat brinner för vad hon gör, "att hjälpa andra ger glädje" som hon beskriver känslan, men framför allt är det viktigt med utbildning menar hon.

– Att få barnen att gå klart skolan är högsta prio för mig, det leder ofta till att de får jobb senare i livet.

FAMILJ. Allt fler kommer till Ulan Bator i hopp om ett bättre liv. Många bor fortfarande i sina traditionella gers.

VATTEN. Choindornyam Jargalsaikhan (till vänster) hämtar vatten i en brunn. Fortfarande saknas rent vatten till en stor del av befolkningen.

Mongoliet har en av världens hösta tillväxter, ekonomin går på högvarv tack vare att landet vilar på reserver av värdefulla naturresurser. Gruvnäringen plockar upp många, mestadels män, som kommer till Ulan Bator i jakten på jobb, men får trots det del av den ekonomiska boomen.

På en tomt, omgärdad av höga solblekta träplankor som bildar en mur, ligger en sliten ger där Batbold Butemj, 40, bor tillsammans med sin son Dolgoon, 10. Batbold arbetar på ett bygge i "downtown" i de centrala delarna där färgglada lägenhetskomplex, shoppingcentra och restauranger byggs i en rasande takt.

De har varit här i åtta år, lämnade landsbygden för att "tjäna pengar i huvudstaden", och Batbold säger att "han kan försörja sig själv och Dolgoon utan någon hjälp av regeringen". Dolgoons mamma bor i en närliggande ger och även hon arbetar med ett serviceyrke i centrum. Trots det har sonen varit hemma från skolan det senaste året: föräldrarna har inte råd med skolvärdigheten.

– Nästa år ska han tillbaka till skolan, han har bara tagit en paus, konstaterar Batbold.

JORDPLÄTTEN UTANFÖR familjens ger går inte att använda till odling eftersom många års latriner har förgiftat jorden till den grad att inget kan

OVISS FRAMTID.

Tioåriga Dolgoon Butemj går inte i skola. Hans föräldrar har inte råd med avgiften.

växa här. Detta är ett generellt problem i slummen; eftersom det saknas riktiga latriner gräver befolkningen egna toaletter i marken vilket leder till att jorden blir obrukbar.

– Regeringen har sagt att man ska bygga offentliga toaletter, men ingenting händer säger Batbold och rycker på axlarna.

– Likadant är det med sophantering, det kommer en sopbil en gång i månaden men den åker bara omkring på de stora grusvägarna, inte sidogatorna. Därför slänger alla sopor runt omkring sig!

Trafiken genom Ulan Bator står näst intill still, den är igenkorkad på många håll och de stora svarta stadsjeeparna, som är i majoritet, har

svårt att ta sig fram. Kolkraftverken spyr ut ofiltrerad rök från skorstenarna inte långt från den nyasfalterade vägen – Ulan Bator är en av världens mest förorenade städer.

Strax utanför centrum där 24:e förortsområdet, vilket räknas som ett av de fattigaste slumdistrikten, tar vid hämtar Choindornyam Jargalsaikhan, 20, vatten i stora plastdunkar vid en allmän brunn, det enda sättet att få tag i färskvatten i slummen.

PÅ FRÅGAN OM vad han tycker om den ekonomiska boomen som har nått Mongoliet skrattar han bara.

– Pengarna når ju inte oss. Det är bara ett fåtal som har råd med fina bilar och dyra lägenheter, konstaterar han.

Choindornyam kan tänka sig att studera logistik utomlands men vill som de flesta andra mongoler komma tillbaka till hemlandet.

– Arbetskraften behövs här. Jag vill jobba för ett transportföretag och bidra med vad jag kan! 6

MONGOLIET

Mongoliet täcker drygt 1,5 miljon kvadratkilometer (mer än tre gånger Sverige), och är med sina 2,8 miljoner invånare samtidigt ett av världens minst befolkade länder, cirka två personer per kvadratkilometer.

Ungefär 1,5 miljoner människor bor i Ulan Bator och hälften av stadens befolkning bor i slumdistrikten. Mer än 60 procent av Mongoliets befolkning är under 25 år.

